Grunngitt spørsmål til kommunestyrets møte 30. april 2026

Politikk og administrasjon i Sortland

Formannskapet i Sortland har oppretta et underutvalg, Arealplanutvalg, som skal fungere som ei arbeidende styringsgruppe for planprosessen med å utarbeide forslag til ny arealplan. Arbeidet skal også omfatte planarbeid som innbefatter revisjon av byplanen og kystsoneplanen, herunder planprosess, fremdrift og sentrale tema.
Møte i Arealplanutvalget 14.april ble ikke strima slik at det er vanskelig for andre som ikke var der å få førstehånds kjennskap til det som sagt i møtet. VOL.NOs journalist var tydeligvis tilstede og hadde et oppslag i etterkant. Det er ingen grunn til å tvile på om saker fra møtet er riktig gjengitt i oppslaget «Kritiserte administrasjonens forslag: – Ble litt sjokkert». I dette møtet la innleid konsulent og kommunens saksbehandler (formelt i regi av kommunedirektøren) i ei orienteringssak, fram skisser til seinere diskusjoner om hvordan en kunne tenke seg videreføring av arbeidet. Det var i den forbindelse ordfører reagerte med »sjokk». Ordfører er referert på at hun ikke hadde hørt om innholdet i skissen på forhånd. Det gikk blant annet på mulige endringer av bygrensen, hvordan handtere mulig videreføring av Blåbyprosjektet og at kystsoneplanen kanskje skulle inkluderes i arealplanen.
Ordfører rettet en sterk kritikk mot konsulent/saksbehandler. Slik en må forstå dette, var det ikke endelige synspunkter fra saksbehandlers side. Vi må forvente at innspillet fra administrasjonen var basert på beste faglige skjønn. Ordførers reaksjon reiser noen spørsmål om forholdet mellom administrasjonens oppgaver (kommunedirektøren) og politisk nivå. Ofte kalt grensesnittet mellom politikk og administrasjon.
Sentralt i denne problemstillinga er kommunelovens bestemmelse om at «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.»
Vanlig forståelse av dette er at saker som legges fram til politikere er så langt som mulig basert på faglighet og være upartisk. Dette er grunnleggende slik at når politisk nivå skal ta avgjørelser, kan politikere være mest mulig trygg på at saksframlegget ikke er partipolitisk påvirka i forkant.
Det er i den sammenheng ordføreres reaksjon i Arealplanutvalgets møte må vurderes. Dersom det er krav om at ordfører og andre politikere skal ha innsyn og kanskje ut fra det kunne påvirke administrasjonens faglighet i forkant, kan dette i neste omgang svekke tilliten til at saksframlegg er partipolitisk uavhengig. Framlegg fra kommunedirektøren skal være best mulig faglig fundert.

Nasjonalt prosjekt «Bærekraftig kommuneøkonomi 2.0»
Sortland kommune er med i et nasjonalt prosjekt drevet av KS (kommunenes organisasjon) som heter «Bærekraftig kommuneøkonomi 2.0». Dette prosjektet har som viktig innretning hvordan tilpasse kommunesektoren til redusert økonomisk handlingsrom. Prosessen er basert på en tilnærma fullstendig sammenblanding av politikk og administrasjon. Begge partene deltar på likefot i samme konferanser og i felles diskusjoner om utvikling og standard blant annet om prioriteringer og kvaliteten på kommunens tjenester. I en slik setting er det sannsynlig at partene påvirker hverandre og at begge parter kan tilpasse seg situasjonen utfra innsyn i hverandres standpunkt. Faglighet og politikk blandes sammen slik at det kan bli uklart hva som er hva. Resultatet kan bli svekka tillit til administrasjonens i størst grad upartiske saksutredning. Det kan innebære at elementer i viktige saker ikke blir tilstrekkelig belyst og alternativer ikke utredes.

Rødt stiller derfor følgende spørsmål til ordfører:

1. Har det skjedd at ordfører har tatt kontakt med saksutreder/kommunedirektør i forkant av framlagt sak til politisk behandling for å fremme synspunkt eller påvirke administrasjonens innstilling?
2. Hva har i så fall vært begrunnelsen for å gjøre det?
3. Ved å vise til referatet fra møtet i Arealplanutvalget spør vi om ordfører mener det er riktig at ordfører/politikere skal orienteres i forkant om innholdet dersom kommunedirektøren ser for seg å legge fram en skisse til tiltak?
4. Hvordan vurdere ordfører KS-prosjektet «Bærekraftig kommuneøkonomi 2.0» i forhold til at dette er et fellesprosjekt for politikk og administrasjon og ingen adskilte grenser for felles deltakelse?

Christoffer Ellingsen
Sortland Rødt

Svar:

Det er viktig med åpenhet rundt rolleforståelsen mellom politikk og administrasjon, og jeg vil svare punktvis.

1. Har det skjedd at ordfører har tatt kontakt med saksutreder/kommunedirektør i forkant av framlagt sak til politisk behandling for å fremme synspunkt eller påvirke administrasjonens innstilling?
Ordfører forholder seg til kommunedirektøren i alle spørsmål som gjelder prosess, framdrift og avklaringer. Ordfører blir først kjent med innhold i sakene etter innkalling går ut.
Kommunedirektørens rolle er å følge opp kommunestyrets vedtak og sikre at saker behandles i tråd med politiske beslutninger og gjeldende regelverk. Prinsipielle spørsmål eller avklaringer skal til behandling i politiske organer.

2. Hva har i så fall vært begrunnelsen for å gjøre det?
Dialog mellom ordfører og kommunedirektør skjer når det er behov for å avklare prosess, framdrift eller oppfølging av tidligere vedtak. Dette handler om god styring og tydelig ansvarsdeling, ikke om å påvirke administrasjonens faglige vurderinger.
Kommunedirektøren legger frem saker etter egen faglige vurdering
Når saker skal fremmes politisk, er det viktig at de er forsvarlig utredet av administrasjonen, mens politiske prioriteringer gjøres av de folkevalgte i åpne møter.

3. Mener ordfører det er riktig at ordfører/politikere skal orienteres i forkant dersom kommunedirektøren ser for seg å legge fram en skisse til tiltak?
I saker som gjelder prosess, organisering, framdrift eller oppfølging av tidligere vedtak, kan det være naturlig med dialog mellom Kommunedirektøren og ordfører. Prinsipielle avklaringer skjer alltid i åpent politiske møter.
Det jeg etterlyste i møtet var at dette burde vært lagt frem for politikerne enten i formannskapet som er planutvalg, eller at det ble lagt frem for drøfting i arealplanutvalget. Ingen politikere hadde hørt om at det var gjort en så stor og viktig prinsipiell avklaring om at Strand tas ut av Byplanområdet slik det ligger i dag.

4. Hvordan vurderer ordfører KS-prosjektet «Bærekraftig kommuneøkonomi 2.0» i forhold til at dette er et fellesprosjekt for politikk og administrasjon og ingen adskilte grenser for felles deltakelse?

Sortland kommune deltar i KS-nettverket «Bærekraftig kommuneøkonomi 2.0» som en faglig samarbeids- og læringsarena. Nettverket er ikke et beslutningsorgan og kan ikke erstatte kommunens ordinære saksbehandling og politiske vedtak.

Deltakelse i nettverket endrer ikke rolle- og ansvarsdelingen mellom folkevalgte organer og administrasjonen, jf. kommunelovens regler om kommunedirektørens ansvar for forsvarlig utredning.

For å sikre rolleklarhet og etterprøvbarhet i kommunens saksbehandling legges følgende til grunn for deltakelsen:

- Drøftinger i nettverket benyttes til kunnskapsinnhenting, erfaringsutveksling og utvikling av felles forståelse, men er ikke å anse som interne avklaringer om konkrete vedtak.

- Eventuelle forslag til tiltak som springer ut av arbeidet, skal behandles gjennom ordinære prosesser, herunder skriftlig saksframlegg med relevante alternativer og konsekvensvurderinger, samt nødvendig medvirkning og politisk behandling.
- Administrasjonens faglige vurderinger og anbefalinger skal utarbeides selvstendig og framgå av saksutredningen på en måte som ivaretar krav til likebehandling, saklighet og forsvarlig saksbehandling.
-

KS-prosjektet kan gi kommunen merverdi ved å legge til rette for felles kompetansebygging mellom politikk og administrasjon. At deltakelsen skjer i felles fora, innebærer imidlertid ikke at grensene mellom politikkutforming og administrativ saksforberedelse oppheves. Kommunen skal til enhver tid sikre at beslutningsgrunnlag utarbeides i tråd med kommunelovens krav til forsvarlig utredning, og at politiske avklaringer skjer i kommunens folkevalgte organer.